כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת בא ■ ג' בשבט ה'תשס"ט ■ 28.01.2009 ■ גליון מס' 03

תפוצה לכל קהילות ישראל

אינטרסים בלבד

/ שמחה רוטמן*

עכשיו, כשהניסיון להקים מפלגה מאוחדת לכלל הציבור הדתי לאומי כשל כישלון נחרץ ואנחנו ניגשים לבחירות כשהכוח האלקטורלי העצום של הציבור הדתי לאומי מתחלק בין הליכוד, ש"ס, האיחוד הלאומי והבית היהודי, נשאר רק לבדוק מדוע כשל האיחוד ומדוע גם בטרם הכישלון, לא הצליח האיחוד לסחוף אחריו ולהלהיב את הכיפות הסרוגות.

ניתן לכתוב ספרים שלמים על הצורה השלומיאלית בה הוקמה המפלגה המאוחדת ועל מנהיגיה חסרי המזל, שנפלו לכל בור אפשרי בדרך החתחתים בה צעדו. אולם, הסיבה האמיתית לכישלון אינה טמונה בדרך ובצורה אלא היא עניין של מהות.

"סביב אינטרסים אהיה מוכן להתאחד עם כל אדם מכל זרם ללא הבדל דת גזע ומין, ונקים יחד מסגרת."

איני חושב שלציבור הדתי לאומי, מהחרד"לי הסגור ביותר ועד הדתל"ש שעדיין שומר על קשר עם המסורת, יש בעיה להתאחד עם כל אדם שוחר טוב סביב מטרה משותפת וסביב אינטרסים משותפים. מפלגת האיחוד הלאומי שקשרה בין חרדי אנטי-ציוני מסוגו של הרב וולפא לבין מפלגה חילונית, ששמה: "התקווה" מעיד על ערכיה, תוכיח. גם הדתיים הלאומיים שחברו אל הליכוד על אף היותו מפלגה רבגונית ללא צביון דתי מובהק (בין כגוף מאורגן כמו פייגלין ואיתם ובין כליכודניקים מן השורה כמו חוטבלי, לייטר ועוד) מראים שבציבור הדתי לאומי לא קיים אותו "גן" פלגני שכמה אנשי ציבור מנסים לשכנע אותנו בקיומו.

אם כן, מה גרם לכשלון האיחוד, שגם בשיא תפארתו לא משך אחריו מספר דו ספרתי של מנדטים, כפי שראוי למפלגה שכזו?

התשובה, רבותי, נעוצה בניסיון להקים גוף שהוא מעבר למסגרת פוליטית מונעת אינטרסים. סביב אינטרסים אהיה מוכן להתאחד עם כל אדם מכל זרם ללא הבדל דת גזע ומין, ונקים יחד מסגרת. מסגרת פוליטית, אך לא בית. את ביתי אהיה מוכן לבנות רק עם מי שמאמין באותם ערכים בהם אני מאמין, שמדבר באותה שפה כמוני ושיש לנו בסיס משותף לדיונים והכרעות בדבר הדרך בה נלך.

נכון, כולם הולכים לאותו בית כנסת, שולחים את ילדיהם לאותם מוסדות חינוך, עובדים באותם מקומות, נפגשים במכולת, במילואים, בגינה, אוכלים זה על שולחנו של זה, קוראים אותם ספרים וכשגומרים לקרוא מעבירים לאותם שכנים. ובכל זאת, לא שייכים לאותו בית.

משה מאמין שרבנים צריכים להתערב בפוליטיקה ואלעד חושב שתפקידם מתמצה בדרשות שבת שובה ושבת הגדול. שלמה מנסה להפריד את הסניף ויובל מתנגד. יואל חושב שביבי היה ראש ממשלה מדהים וחיים לא מוכן לסלוח לו על חברון. אברהם חיפש רק לגור בגרעין תורני ועדי גרה במשה"ב. דוד ברוקר בבורסה ויחיאל במעגלי צדק. שמואל ראה את רחל אמנו בעזה ושאול צוחק עליו. פנחס לומד בשיטת רבדים וצבי מחרים אותו בגלל זה.

אפשר להמשיך ברשימה כזאת מעכשיו ועד הבחירות, אבל מה שברור זה, שכל מי שינסה להכניס את כולן, את כל האידאולוגיות, לאותו בית, יגלה שהבית נהרס וגם מהרהיטים לא נשאר כלום.

אם הפוליטיקאים שלי לא ינסו לקבוע לי מי אני ומה הקונצנזוס שסביבו אני צריך להתאחד. אם הם רק ינסו לעזור לי לנהל את חיי ביום יום (תקציבים, בתי כנסת מקוואות, גב פוליטי וכיו"ב), ויהיו משרתי ציבור בלבד או אז, אולי לא אכנים אותם לבית, אבל אשמח לתת להם לרוץ לוועד.

עד אז תגידו לאותו דתי לאומי אמורפי, שאני אוהב אותו, הוא חבר שלי, הוא אח שלי, הוא אומר דברי תורה נפלאים בבית הכנסת בליל שבת, אשתו חברה של אשתי והילדים משחקים ביחד, אבל את ביתי אבנה בלעדיו.

*הכותב הוא משפטן ועתונאי. גר בפני-קדם. ■

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

כשרות
דור דור ותרנגוליו

התרנגולים המצויים בזמננו, יש מהם הנוצרים על-ידי הכלאה של זנים ומינים שונים של תרנגולים. כיצד אנו יודעים שהם מותרים לנו לאכילה?...

המשך בעמ' 2

האם מתים צריכים לשלם קופת חולים? (ולפעמים עו"ד טוב צריך לסמוך על תחושת הבטן)

"אתה לא תאמין" התפוצץ דוד "כל החיים אמא שלי שילמה דמי חבר ועכשיו כשהיא מתה בגיל 80 הם רוצים שהיא תמשיך לשלם"...

המשך בעמ' 4

לא לפחד מהכלבים

המלמד האמיץ סב לאחוריו, נשא רגליו ונס כל עוד נפשו בו, לכל אשר תשאנו הרוח וחבורת הילדים אצה רצה בעקבותיו כשהם זועקים עד לב השמיים...

המשך בעמ' 6

סיפור לשבת
נצחונה של הסבתא

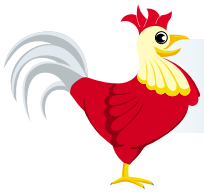
דפני - סטודנט למדעי המדינה ולסוציולוגיה - משתתף בקורס יסוד ללימודי יהדות. הוא אישיות, משכמו ומעלה...

המשך בעמ' 3

שביבים

■ קידוש השם
■ "על חטא" נוסף וייחודי

המשך בעמ' 5

כשרות / הרב ד"ר צ. מסטוגי

דור דור ותרנגוליו

שיעור למתחילים

התרנגולים המצויים בזמננו, יש מהם הנוצרים על-ידי הכלאה של זנים ומינים שונים של תרנגולים. כיצד אנו יודעים שהם מותרים לנו לאכילה? בפרשת מאכלות אסורות (ויקרא, י"א) מלמדת אותנו התורה כי "כל עוף טהור תאכלו", אלא שאין התורה מגדירה עוף טהור מהו. נראה מה נאמר על כך בשולחן ערוך (יורה דעה סימן פ"ב סעיפים א-ג):

> סימני עוף טהור לא נתפרש מן התורה, אלא מנה מינים טמאים בלבד, ושאר מיני העוף, מותרים. והמינים האסורים, כ"ד האמורים בתורה, **ועוף טהור נאכל במסורת**, כל עוף שהוא דורס ואוכל, בידוע שהוא ממינים הטמאים. ואם ידוע שאינו דורס, יש שלשה סימני טהרה: אצבע יתירה, וזפק, וקורקבנו נקלף ביד, ואע"פ שיש לו ג' סימנים אלו, אין לאכלו, לפי שאנו חוששין שמא הוא דורס, אלא א"כ יש להם מסורת שמסרו להם אבותיהם שהוא טהור. יש אומרים שכל עוף שחרטומו רחב וכף רגלו רחבה כשל אווז, בידוע שאינו דורס, ומותר באכילה אם יש לו שלשה סימנים בגופו. **הגה: ויש אומרים שאין לסמוך אפילו על זה, ואין לאכול שום עוף אלא במסורת שקבלו בו שהוא טהור, וכן נוהגין ואין לשנות.**

עופות לכולי עלמא אינם נאכלים אלא במסורת, היינו שיש בידינו מסורת מאבותינו שהם טהורים, זאת להבדיל מבהמות, שדעת ה"פרי מגדים" ועוד אחרונים היא שיש להתיר את אכילתם על-פי סימני הטהרה שבתורה, אף ללא מסורת.

ואולם, התרנגולים המצויים כיום, אף שהם מורכבים מזנים שלא לגבי כולם יש לנו מסורת, הרי אין חשש של איסור באכילתם, משום שאין שינוי בצורתם ויש בהם את סימני הטהרה שבעופות. דברינו אלה נשענים על המבואר בדרכי תשובה (ס' פב, סק"ל):

> שאף שהרמ"א סגר עלינו הדרך שאין לאכול שום עוף ללא מסורת, מכל מקום בתרנגולים, כיון שאנו רואים שים להם את כל שלושת סימני הטהרה, אף שבאים מתרנגולים חדשים- הלא גם התרנגולים הללו אינם אסורים מדינא, כיון שיש להם את כל סימני הטהרה, ורק מטעם המנהג החמירו שלא לאוכלם, וכל זמן שצורת התרנגולים הישנים עליהם ויש להם את כל ג' סימני הטהרה, אין לנו להחמיר מחמת מה שמורכבים מכל מיני וסוגי תרנגולים שאין לנו מסורת עליהם.

כדי להבין את הבעיות שהמפקחים על כשרות העופות צריכים להתמודד אתן כיום, ראוי לייחד כמה מילים לתהליך השחיטה ולחידושים בייצור ושיווק עופות:

השחיטה: בבהמות וחיות נעשית השחיטה **תוך** חיתוך של הקנה והושט, או רובם, ואילו בעוף די בחיתוך רובו של אחד מהם, באמצע הצוואר, מכיוון הצוואר לכיוון העורף (שו"ע יו"ד ס' כ-כ"א).

תהליך השחיטה צריך להיות רצוף, ללא הפסק בהולכת הסכין והבאתו. אין לחתוך תוך הפעלת לחץ. (ראה שו"ע יורה דעה סימן כ"ג סעיף א). לאחר השחיטה נעשה **הניקור**, היינו הוצאת צינורות הדם, החלב וגיד הנשה (חלקי הבהמה שאסורים באכילה). אם השחיטה והניקור נעשו כדין - הבשר הוא כשר, אבל עדיין כדי שיהיה מוכשא לאכילה יש לעשות בו **מליחה**. **המליחה** היא הוצאת הדם מהבשר בתהליך המורכב משלושה שלבים: הדחה, מליחה, ניפוץ ושטיפה.

שחיטה ספרדית ושחיטה אשכנזית: בשחיטת בהמות ישנה הבחנה בין שחיטה ספרדית ושחיטה אשכנזית. ההבדל העיקרי ביניהן הוא במיעוך ומשמוש של סירכות. הספרדים מחמירים בדבר (יו"ד סי' לט סעי' י) והאשכנזים מקילים (שם סעי' יג בהג"ה). אך לא כל הספרדים החמירו, ובקהילות רבות במרוקו, תימן ועוד נהגו להקל כאשכנזים. מאידך היו בין האשכנזים שהידרו ואכלו רק בשר "חלק", שלא היו בו סירכות מפוקפקות. בעיית הסירכות נוגעת לבהמות בלבד ואינה קיימת כלל בעופות, ולכן המונח "חלק" (="גלאט" באידיש) מתייחס לבהמות בלבד, ובעופות אין מקום להבחנה בין "חלק" ל"כשר". הציון "חלק" לעופות הוא חדש, חסר משמעות ומטעה. בעופות הדירוג הכשרותי הנכון לעופות הוא "כשר" או "כשר למהדרין". את הציון "חלק" יש להשאיר לבהמות בלבד.

זריקות בעופות: לא ניתן לגדל עופות ללא חיסונים, כי מחלה בלול אחד עוברת במהירות הבזק לאזורים נרחבים. עם זה יש לדעת כי שיטת החיסון הננקטת במקומות מסוימים עלולה להטריף את העופות. בכשרות למהדרין (הבדצי"ם למיניהם) מקפידים על פיקוח במתן הזריקות. אחת מדרכי החיסון המקובלות היא הזרקת החיסון ע"י מחט מיקרוסקופית לתוך העוף בעודו בביצה! לפני בקיעתה. אפשרות נוספת היא ריסוס החיסון בחלל הלול.

בכשרות למהדרין ישנו פיקוח גם על שינוע העופות, אופן העמסתם על משאית המיוחדת לכך, ללא זריקת ארגזים, שבירת גפיים וכו'.

בדיקת ריאות וצומת הגידים בעופות: בשו"ע (יו"ד סי' לט סעי' א) נפסק להלכה: "אין צריך לבדוק אחר שום טריפות מן הסתם, חוץ מן הריאה צריך לבדוק בבהמה וחיה אם יש בה סירכה". והרמ"א הוסיף: "ונהגו ג"כ לנפוח כל ריאה, אפילו לית בה ריעותא. ובקצת מקומות מקילין שלא לנפחה, רק אם היתה בה סירכא עוברת ע"י משמוש; וכן עיקר".

בעופות לא נהגו לנפח ולבדוק ריאות, משום שאין הטרפות מצויות בהם כמו בבהמות (ע' דרכי תשובה סוף סימן לה). אלא ששכיחותן של טרפות תלויה בבריאותם של בעלי החיים באותו מקום ובאותה תקופה, וכאשר משתנה המצב לרעה, חלה חובת בדיקה באותו מקום ובאותה עת שמצויות בהן הטרפות. בימינו גדלים העופות בלולים דחוסים, ונשחטים תוך 45 יום מעת בקיעת הביצים. בפרק זמן זה עובר העוף "הכשרה אינטנסיבית" על מנת להביאו לגודל הרצוי מבחנת כמות הבשר. שיטת גידול זו השונה מאוד מזו שבימים עברו, שהעוף הסתובב בחצר בחופשיות עד שהיו צריכים לשחטו. צורת הגידול המודרנית יוצרת בעיות שלא היו בעבר. בעונות מסוימות ישנן גם מגפות בלולים הפוגעות בדרכי הנשימה של העופות, ובאחוז גבוה של העופות הריאות נטרפות.

בעבר נחשב אחוז הטרפות בצומת הגידים למיעוט שאינו מצוי, שלא הצריך בדיקה. בגלל שיטות הגידול החדישות, בהן העופות מתפטמים במהירות ואין להם מרחב גדול לתנועה, התרבו הטרפות בצומת הגידים. שחיטה מהודרת אכן בודקת את צומת הגידים בדיקה חיצונית, ובכל מקרה של שאלה מסירים את העוף מקו הייצור.

קצת מספרים:

בשחיטה רגילה שוחטים בין 15 ל-20 עופות בדקה. 6 משגיחים בודקים את העופות בראייה בלבד, היינו רק מסתכלים על העוף, אין בודקים את צומת הגידים, את הריאות ועוד...

בשחיטה למהדרין שוחטים עד 10 עופות לדקה. השוחט אינו שוחט יותר מחצי שעה ברציפות ובכל 10 דקות בודקים את הסכין. (בימים עברו, כאשר שחטו כ-20 עופות ביום, ניתן היה להסתפק בבדיקת הסכין פעם אחת ביום.) על "הליין" מופקדים 25-30 משגיחים.

בארץ נשחטים מדי יום כ-900,000 עופות, מתוכם 15% בכשרות למהדרין. בהכשרה למהדרין חותכים את העוף בגב לכל אורכו (ישנה אפשרות, בהזמנה מיוחדת, לקבל עופות שהומלחו כראוי בלא פתיחת הגב, אך בייצור המוני אין אפשרות אחרת) מוציאים את החלקים הפנימיים, מולחים ובודקים שאין צרירות דם (עי' דרכי תשובה סי' סט סעי' ד אות פה).

בכשרות רגילה התהליך הוא שחותכים את הזנב, שואבים את החלקים הפנימיים בוואקום, זורים מלח פנימה, ולא רואים אם נצרר הדם או לא.

הבדיקות הנעשות בעופות בכשרות למהדרין:

בדיקת מעיים, בדיקת ריאות, בדיקת בוקא דאטמא (החיבור התקין של השוק והירך לגוף העוף) ובדיקת צומת הגידים שמאחורי הברך. בבדיקה זו מותחים את כל הגידים (16 במספר) ואם אחד מהם קרוע - העוף טרף (יו"ד נ"ה, נ"ו).

חשוב לציין כי על כל העופות המשווקים תחת המותג של "תנובה" כתוב "כשר למהדרין", אולם הם בפירוש אינם ברמת מהדרין ע"פ הכללים שהזכרנו, אלא ברמת כשרות רגילה בלבד.

סיפור לשבת

נצחונה של הסבתא / שאול שיף

{הסיפור המובא כאן, התפרסם בספר "מפנקסו של מרצה",
פרי עטו המבורך של חמדת לבבי, החסיד הרב ד"ר מאיר צבי גרוזמן.}

דפני - סטודנט למדעי המדינה ולסוציולוגיה - משתתף בקורס יסוד ללימודי יהדות. הוא אישיות, משכמו ומעלה. כישוריו הולכים לפניו והוא נערץ על חבריו משתתפי הקורס, הרוחשים לו חיבה וכבוד. תמיד עליז, קורן שמחה ועליצות. עם כניסתו לחדר ההרצאות הוא מביא עמו משב רוח נעים, אווירה טובה והרגשה נוחה. כולם רוצים להיות בקרבתו, ולקלוט מן ה"קרינה" העולה ממנו. כשהוא שואל - מחווה דעה, מתווכח או מגיב - מטים אליו אוזן קשבת. הרצאה שבה הוא נוכח - הופכת לחוויה. אף אני, כמרצה, מרגיש צורך בנוכחותו. הוא מסייע, הוא מאשר, אך הוא גם מבקר, בוחן, מי שלא זכה לתלמיד מסוגו של דפני - לא זכה לתלמיד מהנה מימיו.

בסמסטר השני החל להעדר. תחילה מעט, ולאחר מכן הרבה. איש לא ידע מדוע. כיוון שלא יצר קירבה וחברות עם איש - לא ידעו את פשר ההיעדרויות. כשהופיע סוף סוף - ישב בשולי החדר, מכונס בתוך עצמו, מבטו מושפל ופניו לא היו לו עוד. הוא הפסיק ליטול חלק בדיונים, ולא הגיב לדברים שהושמעו. אין זה כפי שהכרנוהו מן הסמסטר הראשון. ללא קושי ניתן היה להבחין, כי מצב רוח קודר ודיכאון משתלט עליו. אף השמועות עשו את שלהן: "משבר משפחתי", "מחלה מכרסמת" ואולי "סתם משחק".

הזמנתיו לשיחו. אף שלא פלשתי לתחומו הפרטי. התרשמתי, כי הוא מודע למצבו, וכי הוא משווע לעזרה. הפניתי אותו לשרות הפסיכולוגי של הסטודנט. אנשי השרות עשו כמיטב יכולתם לסייע לו. תחילה ניסו לעמוד על הגורמים שהביאוהו לכך: סרקו את שנות ילדותו, בדקו את יחסיו עם סביבתו, עמדו על ציפיותיו ומשאלותיו שאינן מתגשמות, והדריכוהו לטפל בעצמו, כדי שיעבור את המשבר מבלי להותיר משקעים וצלקות, אך הכול היה לשווא. פסיכיאטרים שאליהם פנה, הלעיטוהו גלולות ונוירולוגים עסקו בצילום קודקודו. איש לא מצא מזור למחלתו הנפשית, שהלכה והחמירה.

הטלפון צלצל, מן העבר השני - אביו. תחילה התנצל על ההטרדה, שאל לשלומי לשלום משפחתי, ולבסוף סיפר כי לאורך כל התקופה לא התערב ולא יזם דבר, אך עתה, משהגיעו מים עד נפש, הוא נאלץ לפנות אלי ולבקש את עזרתי, מבלי שיכיר אותי. "דפני" - כך אמר ברעדה - "מאיים בהתאבדות!" קולו החנוק אישר את חרדתו. הזמנתיו לשיחה דחופה.

האב בגיל שישים, משכיל, נבון וסימפטי, איש עמל ועבודה. בלוריתו לבנה וידיו גרמיות. הוא מוכן לכל הצעה, שתסייע לחלץ את בנו מן המצוקה שאליה נקלע. לדעתו, כבר נעשה הכול, "ורק היושב בשמים יוכל לעזור לי". כאן התנערתי. חשבתי להפנותו אל צדיק, אל אדם שמקדיש את חייו לתורה, אל מישהו שברכתו 'תופסת', אך הוא התנגד. "מעולם לא ביקרתי בצורה רצינית בבית כנסת, מעולם לא שמרתי שבת, ומעולם לא הקפדתי על כשרות המאכלים", ומיד הוסיף: "ובכלל - היכולה ההשכלה הרבנית או החסידית לפתור בעיות פסיכולוגיות-נפשיות?"

כשיצא ואמר "שלום", חשנו יחדיו תחושת תסכול וחוסר אונים.

כשהתקשר שנית ואמר, כי הוא מוכן לקבל את ההצעה, לא נגררתי אחר סקרנותי ולא שאלתיו לפשר השינוי שחל בעמדתו. יותר מאוחר נודע לי מפיו, כי אמו הישישה המתגוררת עמו - עומדת מאחורי השינוי. היא התלהבה לשמע ההצעה והחלה להשמיע מונולוגים ארוכים על אודות החסידות, ועל כוחם של צדיקים ואדמו"רים. ציידתי אותו בכתובת ובשעות קבלה, והדרכתי אותו כיצד עליו להתנהג בבואו "אל הקודש"

המשך בעמוד הבא...

ובצאתו. הוספתי פרטים על האיש, על עברו, על צדקותו ועל קדושתו. הייתי בטוח שלא יתאכזב.

כשהתקשר כעבור יומיים, סיפר כי "הפגישה הייתה מאד נעימה ולבבית", והוסיף: "הוא אדם נבון, מבין לנפש הזולת, אך לא נראה לי שיוכל לסייע לפתור את הבעיה של דפני". הבנתי, כי הפגישה "הנעימה והלבבית" הייתה עבורו אכזבה. לשאלתי השיב בנימה אירונית: "הוא יעץ לבדוק את המזוזות אשר בביתי!" לא הרפיתי מן השיחה ולא מיהרתי להוריד את השפופרת. גלגלתי עמו שיחה ארוכה מלאת שכנוע בכיוון של "אם לא יועיל, לא יזיק". אף התנדבתי להיות בודק המזוזות.

בביתו - מזוזה אחת בלבד. היא נקבעה בדלת הכניסה לפני כעשרים שנה, כאשר סיימו את בנין הבית. שאר המשקופים עמדו כמבוישים, כערומים, מעורטלים מן המצווה. הסרתי את המזוזה ממקומה ונסענו אל סופר סת"ם. הלה שלף את המזוזה מן הנרתיק, וזו נתגלתה יבשה וצמוקה. מים הכתימוה ואותיותיה דהו. בחוסר רצון מופגן נענה הסופר לבקשתי והחל לבדוק אותה. לאחר שהעביר בחיפזון את עיניו המנוסות לאורכן של השורות, עצר פתאום והצביע על המילה "ולמדתם". ראינו כי האות ד צרה בחלקה העליון ונראית כאות ו. נדהמתי. נדמה, שרק אני תפסתי את המשמעות. הסופר - לא, שהרי שגיאות מסוג זה עוברות תחת ידו יום יום. אף האב - לא. וכי מה לטעות זו לבעיה שלשמה הוא מוצא את עצמו כאן, במקום שלא רצה? לאחר שהסברתי כי בעזרת השגיאה ניתן לקרוא את המשפט: "ולמותם את בניכם" במקום "ולמדתם את בניכם" - החוויר. מצחו חרוש הקמטים התארגן לתלם אחד מרכזי, עמוק. כל הקדרות והצער נתגלו עכשיו על פניו במלוא עוצמתם. מחשבתו הקבילה למחשבתי ושנינו הרהרנו בקשר שבין הטעות לבין מחלתו של דפני ואיומיו.

שתים עשרה מזוזות מהודרות רכש האיש באותו ערב. סייעתי לו לקבוע אותן על מקומן - אחת לאחת. כשתמה המלאכה, לחץ את ידי ואמר: "זה הדבר האחרון שיכול לסייע לו, אני נאחז בזה. אין לי ברירה".

הוא לא טעה. כבאורח פלא פסק דפני לאיים בהתאבדות. הדיכאון חלף, והקדרות החלה לסור. החיוך האופייני לו חזר אל פניו, והוא החל להופיע ללימודים ולהשתתף בשיעורים. שוב כבש את מקומו במרכז האולם, ושוב הקרין מהודו על סביבתו. אף לא אחד מבין הסטודנטים שבקורס ידע את אשר התרחש בביתו של דפני בשבועיים האחרונים. אני - ידעתי, אף הוריו ידעו.

והסבתא הישישה הייתה היחידה שחגגה את ניצחונה.

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

דמי חבר מהקבר - או - אם תרצו: "דוד נגד קופת-גולית"

האם מתים צריכים לשלם קופת חולים? (ולפעמים עו"ד טוב צריך לסמוך על תחושת הבטן)

"אתה לא תאמין" התפוצץ דוד "כל החיים אמא שלי שילמה דמי חבר ועכשיו כשהיא מתה בגיל 80 הם רוצים שהיא תמשיך לשלם". אודה ולא אבוש, התלבטתי לא מעט אם לפרסם את סיפור המעשה.

"את מי ניצחתם?" - מקשים עלי - "את קופת חולים?"

ואף על פי כן, לא הייתה לנו ברירה.

הקופה תבעה מדוד לשלם על האשפוז של אמו ז"ל. אם תשאלו לדעתי האישית, זאת לא חוצפה, זה שיא החוצפה. אזרח משלם דמי חבר באופן קבוע, מילדות ועד זיקנה, וכאשר הוא מגיע לשיבה טובה, והתחלואים פוקדים אותו, מתחילה הסלקציה.

אם הוא הזדקן יפה, והוא רק סיעודי, אז ניחא, הקופה תשרת אותו "און דה האוס". אבל, וזה אבל גדול, אם מאיזו שהיא סיבה הד"ר של הקופה יאבחן את הקשיש כ"סיעודי מורכב", נסתיימה החגיגה, והוא צריך לשלם ככל אשר יושת עליו. תשאלו למה? ככה, זה החוק.

אז אמא של דוד "שילמה כל החיים קופ"ח" ועם השנים הלכה והזדקנה עד שבסופו של יום אושפזה במוסד הסיעודי של הקופה.

דוד כיבד את אמו וביקר אותה מידי יום ביומו, ובאחד הימים פרשה לעולם שכולו טוב.

משחלפו ימי האבל על אמו, גילה שיש לו שותפים לירושה. כן, החברה מקופ"ח רוצים את הנתח שלהם. בהתחלה מכתב ואחר כך תביעה.

וכך ישב מולי דוד, אדום וסמוק מזעם, ונופף בכתב התביעה: "תגיד לי אתה, זה נראה לך סביר? מה, כשאדם בריא בן 20 משלם דמי חבר הוא צריך להתקוון שבגיל 80 הוא יהיה רק סיעודי, ולא סיעודי מורכב?"

> **"כל החיים אמא שלי שילמה דמי חבר ועכשיו כשהיא מתה בגיל 80 הם רוצים שהיא תמשיך לשלם"**

אז נכון, לא היה מדובר בסכומים בשמיים, אבל עצם הרעיון היה בו כדי להטריף דעתו של אדם.

"אז מה אנחנו עושים?" שאלתי "נלחמים" השיב דוד. "זה לא הכסף, זה העיקרון".

"אז נלחמים" הפטרתי.

וכך יצאנו למערכה "דוד נגד קופת-גולית".

כאן, ברשותכם, אני חייב להעיר דבר מה. זכיתי בימי חלדי להיתקל לא אחת בעורכי דין ותיקים שמייצגים רשויות ומוסדות, ותובעים אזרחים על ימין ועל שמאל בשיטת הסרט הנע. לעתים, אותם עורכי דין מגישים תביעות רשלניות, שאינן מבוססות כראוי מבחינה משפטית,

וזוכים בהן כדבר שבשגרה, רק משום שאיש אינו עומד בפניהם. ואכן, כזאת הייתה התביעה שהגישה קופת חולים.

"מה אתה אומר על התביעה" התעניין דוד.

"מזלזלת ורשלנית" פסקתי. "מי קבע שאמך הייתה בבחינת סיעודי מורכב?"

"הנה, הם כותבים" הצביע דוד על כתב התביעה.

"כן, זה נכון" הסכמתי אתו, "אבל, מי נתן לעו"ד סמכות לאבחן מיהו סיעודי מורכב ומי לא. הם לא טרחו לצרף חוות דעת רפואית".

"והם היו צריכים?" שאל דוד

"כן" סיכמתי, "זה אלף בית".

לשמחתי הייתה לנו לא מעט סייעתא דשמיא ונפלנו על שופט בקי, נבון ומבין עניין.

"אני הייתי מציע לכם להגיש בקשה לתיקון כתב תביעה" פנה כבר בדיון הראשון אל פרקליט הקופה ושלח אותו הביתה להכין שיעורי בית (תוך חיוב הקופה בהוצאות לטובתנו).

"כן מה הפעם?", פנה אלי כבוד השופט בדיון השני. "אני רואה שהם תיקנו את כתב התביעה והגישו חוו"ד רפואית".

"כן, זה נכון" הסכמתי בהסתייגות, "אבל, היא לא ערוכה כדין. "חוות"ד של הקופה אינה עומדת בדרישות החוק" טענתי.

אני חייב לשוב ולציין כי למיטב הבנתי והערכתי, אותו משרד עורכי דין הגיש אינספור תביעות במשך השנים מבלי לעמוד ברף הנדרש, וזכה בהן פעם אחר פעם, רק משום שאיש לא טרח לעמוד איתו על קוצו של יוד.

"אז מה אתה מעדיף" פנה כבוד השופט אל נציג הקופה, "שאני אכריע בסוגיה עכשיו? או שאתה רוצה מקצה שיפורים".

וכך, לאחר שכבודו חייב את הקופה בהוצאות נוספות לטובתנו, נקבע מועד נוסף להוכחות.

הגענו אל דיון ההוכחות מתוחים קמעא. פרקליט הקופה "עשה שיעורי בית", והגיש לביהמ"ש חוו"ד רפואית חתומה ע"י אחת מרופאות המחלקה אשר קבעה נחרצות כי האמא הייתה "סיעודית מורכבת". בחנתי את הרופאה שהכינה את חוות"ד בשעה שעלתה על דוכן העדים, ונתתי ל"בטן" לעבוד שעות נוספות.

"תגיד לי" לחשתי על אוזנו של דוד, "הדוקטור הזאת, אתה זוכר אותה?"

"לא" השיב לי דוד לאחר היסוס קל. "אני לא זוכר שראיתי אותה אי פעם".

"תגידי לי בבקשה" חקרתי את הדוקטור, "ממתי את עובדת במוסד?"

"שנה וחודש" השיבה.

"ומתי נפטרה האמא" שאלתי.

"אני צריכה לבדוק במסמכים" אמרה.

"אז תבדקי" ביקשתי.

"לפני שנתיים" השיבה הד"ר לאחר בדיקה קצרה.

בנקודת זמן זו פגשו עיני את מבטו של השופט אשר לא יכול היה להסתיר חיוך עצום שהלך והתפשט על פניו.

"אז איך את יכולה להעיד כרופאה על מצבה של אישה שמעולם לא פגשת?" דחקתי את הרופאה המומחית לפינה.

"כי... כי... כי..." גמגמה הדוקטור, "כי... אם היא לא הייתה סיעודית מורכבת, הקופה לא הייתה תובעת אותה לשלם...".

יכולתי רק לדמות בעיני רוחי את הצחוק המתגלגל של השופט בשעה שכתב את פסק הדין.

לא רק שהשופט דחה את התביעה, אלא שסך כל ההוצאות שפסק לנו, עלו על גובה התביעה הבסיסית.

"בנקודת זמן זו פגשו עיני את מבטו של השופט אשר לא יכול היה להסתיר חיוך עצום שהלך והתפשט על פניו."

הכותב הינו בעל משרד עורכי דין ברעננה

שביבים

קידוש השם / שאול שיף

החיילים שיצאו את עזה, שבו רובם לבתיהם (המילואים) או נפגשו (הסדירים) עם הוריהם אי שם בדרום. ומהשיחות אתם מתברר, כי בליבם של אלפים מהם, נצרבה עמוקות הפגישה עם הרב הראשי לצה"ל טרם שחצו הקווים להיכנס לעזה. זו שיחת היום בבתי החיילים או בפגישה הקצרה עם ההורים.

הרב הראשי לצה"ל, תא"ל הרב אביחי רונסקי, לוחם עז נפש בעברו הצבאי, יודע גם יודע מה עובר במוחו של כל חייל היוצא לקרב ובמיוחד עם חיות אדם. אשר על כן. ביקש הרב רונסקי לתרום את תרומתו הצנועה למוראל החיילים. הוא עמד בשערי היציאה לעזה ולחץ את ידי כל אחד בליווי ברכה חמה, וללא מעט מהם גם העניק נשיקה.

קידוש שם-שמים כפשוטו.

"על חטא" נוסף וייחודי

(בגיליון פרשת שמות פרסמנו מאמר תחת הכותרת: "שתיקת הרבנים", שעניינו האלם הנוכחי הבלתי מובן של רבני התפוצות ואנשי הרוח היהודים, לנוכח הצהרותיו של אחמדיניג'אד כי הוא מתכוון להשמיד את מדינת ישראל. הבאתי את דבריו של הגר"ד סולובייצ'יק זצ"ל ולפיהם, לא עשה מספיק בתקופת השואה להצלת היהודים והסערת דעת הקהל. בעקבות פנייתי אל הרב יובל שרלו בעניין זה, הוא זיכה אותי/אותנו בסיפור אישי מעניין ביותר המובא להלן.)

"אספר לך סיפור, מסוג הסיפורים שאתה אוהב. הוא התרחש לפני קצת פחות מחמש עשרה שנים, ואני מקווה שאני מדייק בעובדות: בימי המאבק נגד הנסיגה בגולן ("העם עם הגולן") נסעתי לארצות

הברית לשלושה שבועות. אורגנו לי הופעות בפני קהילות מרכזיות בניו יורק וניו ג'רסי. בכל מקום בו דברתי, הופיע לפני הרה"ג אהרון סולובייצ'יק זצ"ל (אתה בוודאי זוכר שהוא היה חולה מאוד, וכל תנועה פיזית הייתה קשה לו מאוד מאוד. אף על פי כן הוא בא לכל מקום!! ביסורים קשים!). המודעות הודיעו לכל, כי יש שיעור כללי של ר' אהרון, ומישהו מהגולן יגיד כמה מילים. ברם, בפועל ר' אהרון דיבר חמש דקות בפתיחה, ואז הודיע לקהל שצריך להקשיב לדברים החשובים באמת, ותבע ממני לדבר 45 דקות בפני הקהל. אני זוכר לדוגמה ערב בבית הכנסת המרכזי בבורו פארק בו היו מאות רבות של אנשים, שכך היה, ועוד במקומות שונים.

"אתה מבין שמבחינתי זה היה מביך מאוד. ר' אהרון כ"להקת חימום" לקראת דברים שלי?!!!! לא ידעתי את נפשי מרוב בושה ומבוכה.

באותם הימים נציגת ועד תושבי הגולן בארצה"ב הייתה ביתו של הרב הרשל שכטר הי"ו, ראש הכולל של YU, אביבה אנגלמייר (לימים היא עלתה לארץ, גרה ברעננה תקופה ארוכה, והיום הם גרים בחיספין). כיוון שכך, אביה השתתף, מידי פעם, במאמצים.

ביום הראשון האחרון ששהיתי שם, נסעתי איתו לבראנץ', וניצלתי את ההזדמנות לבקש ממנו לפענח את נוהגו של הרב סולובייצ'יק. את התאריך המדויק ניתן לשחזר: אני זוכר שדברנו במכונית על סוגיית "קנין פירות כקניין הגוף" שהופיע בדף היומי (גיטין מח ע"א) כנראה לפני שני מחזורים של הדף היומי, כך שניתן לדעת בדיוק.

וכך הוא הסביר לי (למיטב זכרוני): ר' אהרון, ואחיו הרב יוסף דב, האשימו את עצמם לאחר השואה כי לא עשו דיים. בשל כך הם הוסיפו ל"על חטא" ביום הכיפורים "על חטא שחטאנו לפניך בשתיקה בשואה". לא זו בלבד, אלא שהם קיבלו על עצמם שכל פעם שעם ישראל יהיה בסכנה, הם יפעלו במסירות נפש להצלת האומה. עתה הם רואים את הסכנה הגדולה לעם ישראל בגולן, ועל כן הוא פועל במסירות נפש טוטאלית למען עם ישראל, וילך אתך לכל מקום שזה יועיל.

"ואכן, כמה שבועות לאחר מכן הוא בא לארץ בחול המועד סוכות, על אף ייסוריו הגדולים. ככל הזכור לי הוא הגיע לארץ, נפגש עם רבין וצעק עליו בעוצמה רבה, ומיד שב לארצות הברית.

"למיטב זכרוני, זה היה כמה שבועות לפני רצח רבין."

ווארט...

לא לפחד מהכלבים

"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו"

לאחר שיצא שמעו של המגיד מדובנה בעולם, פנו אליו מאחת הקהילות הרפורמיות בגרמניה וביקשו אותו לשאת דברים בפני הקהילה.

"למרות שאנחנו סולדים מרוח הדרשות של המגידים היהודים, הנודדים מעיירה לעיירה ומטיפים דרשות מסורתיות ומיושנות, אנו מסכימים לכבד את מר לדרוש בפנינו. הציבור שלנו היה חפץ לשמוע את דברי כבודו. עם זאת" הדגישו בפניו ראשי הקהילה "וחרף העובדה שאנחנו נכונים לגלות נאורות ולארח את כבודו בקהילתנו, הרי שהציבור שלנו, ציבור נאור הוא, ואין אנו מוכנים כי תטיף לנו מוסר וכי תשלב בדרשה שתשא פסוקים. אנו דורשים כי תקבל על עצמך את התנאי שלנו לפיו הדרשה שתשמיע תתבסס על משלך השנונים, אך תמנע מציטוט אמרות חז"ל ופסוקים".

חייך המגיד אל ראשי הקהילה הרפורמית והשיב: "אספר לכם מעשה במלמד תינוקות, שביקש לצאת עם תלמידיו לטייל ביער. התלמידים נרתעו מרוב פחד ובכו כי הם חוששים להצטרף אליו בשל הכלבים הגדולים המשוטטים בין העצים.

"אל לכם לפחד כלל ועיקר" הרגיע אותם המלמד "הכלבים לא ירעו לכם". כל אימת שתראו אחד הכלבים מתקרב, קראו בקול את הפסוק "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" ולא יאונה לכם כל רע".

"המלמד האמיץ סב לאחוריו, נשא רגליו ונס כל עוד נפשו בו, לכל אשר תשאנו הרוח וחבורת הילדים אצה רצה בעקבותיו כשהם זועקים עד לב השמיים"

משהגיעו אל מעבה היער התפרצה לעברם להקת כלבים אימתניים והחלה לנבוח לעומתם בזעם. המלמד האמיץ סב לאחוריו, נשא רגליו ונס כל עוד נפשו בו, לכל אשר תשאנו הרוח וחבורת הילדים אצה רצה בעקבותיו כשהם זועקים עד לב השמיים. משהגיעה החבורה סחוטה ומותשת אל פאתי העיר היקשו הדרדקים על רבם המלמד מדוע נס על נפשו ולא אמר לכלבים את הפסוק.

הביט המלמד בתלמידיו ואמר: "כך אכן רציתי לעשות, אך מה אעשה והכלבים אינם נותנים לומר פסוק..."

ליקט וערך: משה פרידל

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein@zahav.net.il

כתב העת נמצא עתה בהרצה,
נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים:
דוא"ל: schiffs@013.net.il